

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ
: ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง*

MANAGEMENT OF MONTESSORI-BASED ALTERNATIVE SCHOOLS IN THAILAND:
THE HOPE FOR COMPREHENSIVE QUALITY EDUCATION MANAGEMENT

ชญาณันันท์ นภัทร์ธราชญไชย*, วิโรจน์ สุรสากร, มัณพริกา วิฑูรชาติ, ธิดาภรณ์ เพ็งหนู

Chayanun Napatthirachanchai, Wirot Surasakhon, Mantariga Witoonchat, Thidaporn Pengnoo

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar, Thailand

*Corresponding author E-mail: wrslocal9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริในประเทศไทย ซึ่งการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภารกิจมอนเตสซอริ โดยผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ และคุณลักษณะ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมความรู้ และประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 2) นโยบายการบริหารทรัพยากร และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้กับสมาคมมอนเตสซอริสากล สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง มีการบริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณ วางแผน และจัดหลักสูตรโดยหลักการมอนเตสซอริในทุกแง่มุม 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การจัดห้องเรียน และสภาพแวดล้อมตามแนวคิดมอนเตสซอริได้อย่างเหมาะสม 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ โรงเรียนจัดเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนแก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม ยกย่องชมเชยครู ระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครู และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ 5) การบูรณาการ การวัดและประเมินผล โรงเรียนบูรณาการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ สนับสนุนให้บุคลากรวางแผน และมีการประเมินร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือการวัดและการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนมีการบริหารอาคารสถานที่ กำหนดนโยบายโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้ คือการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, โรงเรียนทางเลือก, แนวคิดมอนเตสซอริ, การจัดการศึกษา, คุณภาพอย่างทั่วถึง

Abstract

The alternative school based on Montessori principle is a school that combines philosophy, teaching methods, and learning management with school curriculum. The alternative

* Received February 20, 2023; Revised April 9, 2023; Accepted May 14, 2023

education based on Montessori principle was invented by Italian physician Maria Montessori, a holistic child development. The purpose of this article is to present the factors of alternative schools administration based on Montessori principle in Thailand. The authors has experience and done research about Montessori principle. The findings are summarized as follows: The factors of alternative schools administration based on Montessori Principle in Thailand include 6 components are 1) Montessori Mission. The management has the vision, knowledge and characteristics and encourages teachers to receive knowledge and experience training in order to support successful management of Montessori concept. 2) Resource Management Policy and Curriculum The school has prepared a project plan to improve the quality of education management in accordance with the Ministry of Education's policy, encouraging personnel to attend training with the International Montessori Association to build understanding for parents and human administration. Budget management, planning, and curriculum management in all aspects of Montessori. 3) Organizing the learning environment, schools promoting the use of media, activities, classrooms and environment according to Montessori concept. 4) Encouraging and encouraging schools to appropriately provide salary, welfare, and compensation to staff. Commend teachers, raise resources from parents, communities, and encourage teachers and staff. 5) Integration, measurement and evaluation. The school integrates the use of local resources. Encourage planning and joint evaluation of personnel using measurement and evaluation tools that are consistent with the purpose 6. Facilities and facilities are managed by the school. The administrative structure is clearly established, and the student support system is in accordance with the learning management. All of these elements are management so that the school can successfully manage the Montessori concept.

Keywords: Management, Alternative schools, Montessori concept, Educational administration, Quality thoroughly

บทนำ

กระแสของโรงเรียนทางเลือกเป็นที่ยอมรับ และได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยความโดดเด่น ด้านนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ก่อรูปแบบฐานแนวคิด ปรัชญา วิธีการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ ที่โรงเรียนได้บูรณาการแนวคิดของการศึกษาทางเลือก เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน โรงเรียนทางเลือกในประเทศไทยที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ละโรงเรียนจะมีเอกลักษณ์การจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ตามเจตนารมณ์ แนวคิด และปรัชญาการศึกษาที่ได้นำมาใช้ในการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาทางเลือกจะมีหลายแนวคิดจากหลายประเทศ ทั้งจากตะวันตก ตะวันออก และแนวคิดของสังคมไทย แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันของปรัชญาการศึกษาทางเลือก คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และธรรมชาติของผู้เรียน มุ่งเน้นความรู้เชิงประสบการณ์ ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการเจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ มีความรู้ และคุณธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศไทย (ชญานันท์ นภัทร์ธรรมาชัย, 2564)

การศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี คิดค้นโดยแพทย์หญิงมาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) ชาวอิตาลี จากแนวคิดที่ว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการทำสิ่งใดก็ได้ หากเด็กทำไม่ได้ สาเหตุมีเพียงเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่อำนวย หรือเพราะทำไม่ถูกวิธี ดร.มาเรีย ได้เริ่มต้นจากการศึกษา และสังเกตพฤติกรรมของเด็ก คิดค้นอุปกรณ์มาทดลองกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และได้ส่งเด็กที่อยู่ในความดูแลอายุ 8 ปี ไปทดสอบร่วมกับการสอบของเด็กปกติ ปรากฏว่า เด็กสามารถสอบผ่านการอ่าน การเขียนของรัฐ ตามเกณฑ์เด็กปกติได้ เป็นที่กล่าวขวัญกันว่าเป็น "สิ่งมหัศจรรย์ของมอนเตสซอรี" แม้เวลา จะผ่านมา 100 ปีแล้ว แต่การศึกษามอนเตสซอรีอันแสนวิเศษนี้ ยังคงได้รับการสนับสนุนจากทั่วโลก นั่นก็เพราะขั้นตอนในการเจริญเติบโตของเด็กมีความเป็นสากล ไม่เปลี่ยนแปลง การศึกษาแบบมอนเตสซอรีคือการศึกษาที่เป็นไปตามทฤษฎีการเจริญเติบโตของเด็กอันเป็นสากล (ฟูจิซากิ ทตซึฮิโระ, 2564) โดยในปี ค.ศ. 1907 ตรงกับปี พ.ศ. 2450 ดร.มาเรีย ได้ก่อตั้งโรงเรียนที่จัดการสอนแบบมอนเตสซอรีแห่งแรก ในประเทศอิตาลี เพื่อดูแลเด็ก 3 - 7 ปี ชื่อ Casa Dei Bambini หรือ Children's House เป็นการประกาศว่า นี่คือนบ้านสำหรับเด็ก จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ปัจจุบันการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี ยังคงได้รับการสนับสนุนจากนักการศึกษา และผู้คนทั่วโลก โดยจะพบว่ามีหนังสือ มีการบรรยาย และการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี เผยแพร่ไปมากกว่า 110 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นไปตามทฤษฎีการเจริญเติบโตของเด็กอันเป็นสากล ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.1929 ศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ได้ก่อตั้งสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) ขึ้น มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศ เนเธอร์แลนด์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่การสอนแบบมอนเตสซอรี โดยมีสมาคมมอนเตสซอรีของประเทศต่าง ๆ เป็นเครือข่ายในการพัฒนาเผยแพร่ความรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Wikipedia, 2566)

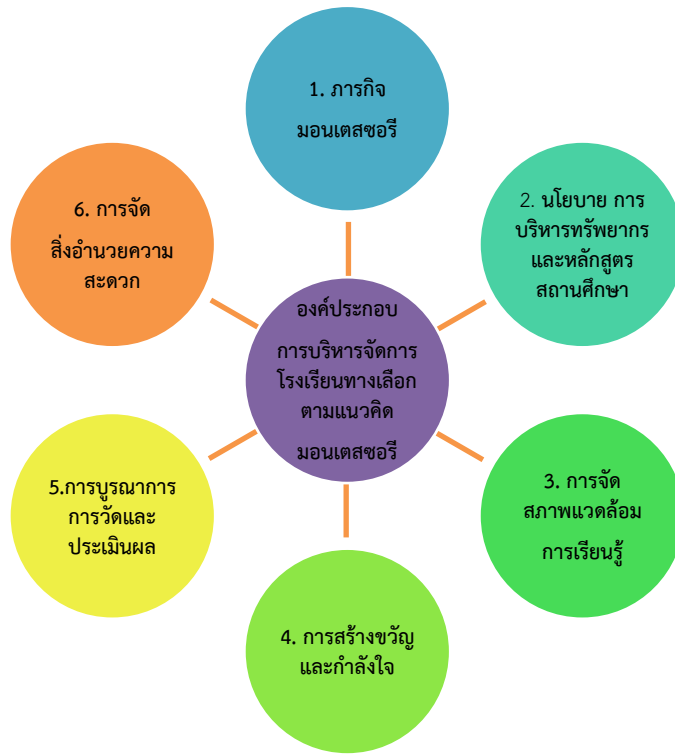
สำหรับประเทศไทย การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี โดยดำเนินโครงการพัฒนาการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สนับสนุนโครงการนำร่องเพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็กในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้วิธีการสอนแบบมอนเตสซอรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 16 โรงเรียน หลังจากนั้นเป็นต้นมา หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย และสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) ได้จัดการอบรม และการประชุมเกี่ยวกับการสอนมอนเตสซอรี เพื่อให้ความรู้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำแนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย มาใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยได้จัดทำโครงการส่งเสริม การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตามแนวคิดมอนเตสซอรีในบริบท สพฐ. (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) จากรายงานของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564 มีโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 170 โรงเรียน และตามรายงานรายชื่อโรงเรียนที่ผ่านการอบรมการจัดการเรียนรู้มอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย จากสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย มี

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 25 โรงเรียน (ชญานันท์ นภัทร์ธัญญาไชย, 2564)

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ความสำเร็จในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ จากผลการวิจัยของ ชญานันท์ นภัทร์ธัญญาไชย เรื่อง “องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย” สามารถสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจมอนเตสซอรี 2) นโยบายการบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ 5) การบูรณาการการวัดและประเมินผล และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

1. ด้านภารกิจมอนเตสซอรี ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี เพื่อให้กับเด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาในองค์รวมครบทุกด้าน 2) สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 3) มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ 4) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นคุณค่า ประโยชน์ และเป้าหมายของการศึกษาทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 5) ผู้บริหารทั้งระดับกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีให้ประสบผลสำเร็จ 6) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมี

ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริอย่างถูกต้องและเหมาะสม 7) ส่งเสริมให้ครูจัดเนื้อหาการเรียนรู้อันเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามแนวคิดมอนเตสซอริ 8) กำหนดคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียน คุณสมบัติเจตคติที่ดี และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 9) กำหนดคุณลักษณะครูและบุคลากรที่มีคุณวุฒิ คุณสมบัติเจตคติที่ดี และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 10) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการบริหารจัดการและนำไปสู่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริได้สำเร็จ 11) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการบริหารสามารถนำหลักการการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริมาสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 12) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำให้ช่วยกำลังใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูและบุคลากรในโรงเรียน 13) สนับสนุนครูในการเข้ารับการอบรมความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากวิทยากรตามแนวคิดมอนเตสซอริอย่างสม่ำเสมอ 14) ส่งเสริมครูได้ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

2. ด้านนโยบาย การบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ / แผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ 2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอริตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่ผ่านการอบรม ได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูงระดับปฐมวัยของมอนเตสซอริสากล 4) มอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการ ที่สนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ 5) ปฏิบัติตามนโยบายการจัดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการในการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ 6) มีการจัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ 7) แจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการเข้าร่วมกับสังคมและชุมชน 8) มีการใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ 9) วางแผนหลักสูตรของโรงเรียนที่ถูกสร้างขึ้น โดยหลักการมอนเตสซอริในทุกแง่มุม 10) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดมอนเตสซอริที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน 11) มีแผนงาน/โครงการในการพัฒนาครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 12) ส่งเสริมครูและบุคลากรให้เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริกับสมาคมมอนเตสซอริสากล (AMI : ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE) ซึ่งจัดโดยสมาคมมอนเตสซอริแห่งประเทศไทย หรือองค์กรอื่นๆ 13) มีการจัดประชุมสัมมนาครูให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 14) มีการเชิญวิทยากรจากสมาคมมอนเตสซอริแห่งประเทศไทยหรือวิทยากรจากต่างประเทศ หรือผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงศึกษาธิการมาให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 15) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน 16) ปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาทางเลือกของโรงเรียน 17) บริหารงานบุคคลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ 18) บริหารงานงบประมาณที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ตามแนวคิดมอนเตสซอริที่มีขนาดเหมาะสมกับมือของเด็กในแต่ละวัย 2) จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ครู บุคลากรและทีมงานของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีการเรียนรู้และมีการปฏิบัติจริงร่วมกัน 3) มีกำหนดงบประมาณด้านสื่ออุปกรณ์ตามหมวดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริไว้อย่างชัดเจน 4) จัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดมอนเตสซอริ โดยมีหมวดประสบการณ์ครบทั้ง 5 หมวด คือ หมวดชีวิตประจำวัน หมวดประสาทรับรู้ หมวดภาษา หมวดคณิตศาสตร์ และหมวดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) จัดพื้นที่ทำงานในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการเลือกพื้นที่บนโต๊ะทำงาน หรือนั่งพื้น โดยใช้เสื่อหรือพรม 6) จัดห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอริที่โปร่ง

สะอาด มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมตามความสนใจผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเลือกงานได้ด้วยตนเอง 7) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สนามเด็กเล่น สวนเกษตร หรือฟาร์มสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามแนวคิดมอนเตสซอรี 8) มีการกำหนดขนาดพื้นที่ห้องและสัดส่วนของครูต่อผู้เรียนให้เหมาะสม 9) ใช้กระบวนการรายงานความคืบหน้าพัฒนาการของนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักการแนวคิดมอนเตสซอรี และ 10) ส่งเสริมการจัดห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรี มีชั้นวางสำหรับการจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ หยิบใช้ง่าย

4. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ประกอบด้วย 1) จัดเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนแก่บุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) ยกย่อง ชมเชย ครูผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีที่ถูกหลักการและประสบความสำเร็จ 3) เปิดโอกาสให้ครูประเมินตนเองในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 4) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี เพื่อสร้างแรงจูงใจของครูและบุคลากรอย่างความสม่ำเสมอ 5) จัดทำแผนงานโครงการความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนหา และ 6) เน้นร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในด้านงบประมาณและสื่อ

5. ด้านการบูรณาการ การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) ใช้เครื่องมือการวัดและการประเมินที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) สนับสนุนให้ผู้บริหาร/หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนวางแผนการประเมินร่วมกัน 3) ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน มาเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีเชี่ยวชาญตามหมวดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีให้กับนักเรียนและ 4) มีการบูรณาการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 1) บริหารอาคารสถานที่ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี และ 3) กำหนดนโยบาย โครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน (ชญานันท์ นภัทร์ธัชชาญไชย, 2564)

ความหวังการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

ความยอดเยี่ยมของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก ได้ลงมือทำตามศักยภาพ และเสียงเรียกร้องของใจ ที่สำคัญคือสร้างแรงจูงใจ ให้เด็กใฝ่รู้ ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมได้ หลักสูตรมอนเตสซอรีออกแบบโดยการเล่นแบบชีวิตจริง เด็กเรียนด้วยความสุข จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีทักษะที่พร้อมสำหรับโลกแห่งความเป็นจริง (Montessori Northwest, 2022) จากผล การวิจัยของ ชญานันท์ นภัทร์ธัชชาญไชย เรื่ององค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ตามที่กล่าวมา ซึ่งมีผลการยืนยันว่าองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และ มีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษา หรือสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ในองค์ประกอบแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านภารกิจมอนเตสซอรี เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ซึ่งการกำหนดเป้าหมายการจัดการเป็นการแปรรูปภารกิจ ให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยที่วิสัยทัศน์ ทิศทาง และภารกิจขององค์กรจะถูกถ่ายทอดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานที่สามารถวัดได้ การกำหนดเป้าหมายการจัดการชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ทำให้ผู้บริหารครูและบุคลากรถูกผลักดันให้ดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ สมาคมมอนเตสซอริสากล (Association Montessori Internationale : AMI) ได้อธิบายว่า การศึกษาแบบมอนเตสซอริ สร้างความสามารถของเด็กให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่เต็มเต็ม และมีประสิทธิภาพที่สามารถมีส่วนร่วม ในโลกได้ ทั้งที่บ้าน และในชุมชนของพวกเขา การสังเกตพัฒนาการมนุษย์ของ ดร.มาเรีย มอนเตสซอริ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ นำไปสู่แนวทางการศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาตามธรรมชาติของเด็ก ๆ โดยให้ทักษะและการสนับสนุนเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุดในชีวิต ด้วยรากฐานทางอารมณ์ พฤติกรรม และศีลธรรม ที่เข้มแข็ง เด็ก ๆ จะกลายเป็นผู้เรียนที่มีแรงจูงใจ กระตือรือร้น และเป็นอิสระที่พร้อมสำหรับโลกแห่งความเป็นจริง (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อธิบายว่า การสอนตามแนวคิดมอนเตสซอริ เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตามความสนใจ ความต้องการ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการนำการสอนแบบมอนเตสซอริไปใช้ในโรงเรียน ทำให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านสูงขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

2. ด้านนโยบาย การบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ หนึ่งในกระบวนการบริหารของผู้บริหาร เนื่องจากในการกำหนดนโยบายขององค์กรนั้นต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความเป็นจริงขององค์กร และสังคมเป็นสำคัญ เมื่อได้มีการกำหนดนโยบายขององค์กรแล้ว จะต้องทำการกำหนดแผนงานขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางไปดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดขึ้นมาการดำเนินงานตามนโยบายขององค์กรว่าจะประสบความสำเร็จนั้นต้องสอดคล้องกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ อธิบายว่า นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอริ เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม เน้นความเป็นมนุษย์โดยมีมุมมองเรื่องโลก มนุษย์ และผลที่ได้กับผู้เรียนสัมพันธ์กัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ โดยได้ดำเนินการโครงการพัฒนาการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอริ ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรสมาคมมอนเตสซอริสากล (Association Montessori Internationale : AMI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอริ ให้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมเด็กหรือผู้เรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพอย่างสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารครู และบุคลากร จะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งผลต่อผลสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอริ สอดคล้องกับ เวนโดลิน เจ แม็ค (Gwendolyn J Mak) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของมอนเตสซอริสมัยใหม่ โดยการรวบรวมแนวคิด/คำตอบของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับองค์ประกอบของมอนเตสซอริ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของมอนเตสซอริสมัยใหม่ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมที่เตรียมไว้อย่างดี บอกความพร้อมของห้องเรียนที่สอดคล้องกับมุมมองหรือแนวปฏิบัติตามเจตนาของ กลุ่มสังคมมอนเตสซอริอเมริกัน (American Montessori Society : AMS) เป็นห้องเรียนที่บ่งชี้ความเป็นอิสระ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้ จะครอบคลุมตัวอาคาร ภายในและภายนอกห้องเรียน พื้นที่สำหรับนักเรียนที่จะเก็บอุปกรณ์กลางแจ้ง รวมถึงบรรยากาศที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น พฤติกรรมของครู ความสงบหรือการใช้เสียงที่เงียบของคณะครู ซึ่งมอนเตสซอริสมัยใหม่หลายแห่งจะจัดพื้นที่เฉพาะให้นักเรียนแก้ไขข้อขัดแย้งเอง 2) สื่ออุปกรณ์มีขนาดเล็กเหมาะสมกับนักเรียน (Gwendolyn J Mak, 2014)

4. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร สิ่งสำคัญอยู่ที่ความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ เพราะทุกคนย่อมมีเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกัน แม้ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องที่คอยตอบสนองต่อคำสั่งของหัวหน้างาน ซึ่งบางครั้งจะมีแรงกดดัน ความเครียดเรื่องคุณภาพของงาน ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน และปัญหาส่วนอื่น ๆ อีกทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้แนวคิดที่จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขพร้อมกับสามารถลดความกังวลอื่น ๆ ลงไปด้วยการสร้างขวัญและกำลังใจซึ่งเป็นรากฐานของสภาวะจิตใจของบุคคลที่แสดงออกด้วยความสนใจ หรือกระตือรือร้นในการทำงาน ขวัญและกำลังใจเป็นเสมือนแก่นแท้ของความรู้สึกที่จะอุทิศกายและใจในการทำงานให้กับองค์กร และสอดคล้องกับ ดาเมเซีย เดนิซ สตาร์จิง (DaMesia Denise Starling) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความถูกต้องของการดำเนินการโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีของประถมศึกษาเมือง ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของการดำเนินการโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีของประถมศึกษาเมือง พบว่า 1) การสนับสนุนด้านการบริหารและการสร้างขีดความสามารถสำหรับโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีนี้ นั่นคือผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจำเป็นต้องมีการพัฒนา 2) ความพร้อมของสื่อและทรัพยากรมอนเตสซอรีขั้นสูง 3) การฝึกสอนโดยเพื่อนสนับสนุนครูมือใหม่โดยการแนะนำ เป็นพี่เลี้ยง เป็นการพัฒนาความร่วมมือของผู้ร่วมงาน 4) การนำวิธีมอนเตสซอรีไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง แม่นยำและสม่ำเสมอ ความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด 5) การพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและตรงเป้าหมาย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรร่วมมือกันทำงาน โดยมีเป้าหมายตามปรัชญามอนเตสซอรี (Starling Denise DaMesia, 2018)

5. ด้านการบูรณาการ การวัดและประเมินผล ถือเป็นเครื่องมือสำคัญขององค์กรที่ช่วยชี้วัดความสำเร็จได้ การประเมินนี้เป็นวิธีการวัดผลทางการปฏิบัติงานของพนักงานทั้งในเรื่องความสามารถในการทำงานไปจนถึงศักยภาพที่ช่วยให้บริษัทประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น แล้วการประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางอาชีพ ที่สำคัญขององค์กรด้วย ดังเช่น สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวคิดที่ว่า ครูที่สอนแบบมอนเตสซอรี บทบาทหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ประเมินผลการดำเนินงานประจำภาค หรือประจำปี เพื่อรายงานการพัฒนาเด็กให้ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมาวางแผน แก้ไข พัฒนางาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

6. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบโรงเรียนทางเลือกจะต้องจัดเตรียมสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละคน เพราะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กรณีการ์ บัทท์ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอรีในโรงเรียนไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาตัวบ่งชี้มีส่วนสนับสนุนสำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอรีในโรงเรียนไทยอย่างมาก ตัวชี้วัดสี่ด้านคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่เตรียมพร้อมมอนเตสซอรี 2) การเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) การวางแผน การดำเนินการและการประเมิน หลักสูตรมอนเตสซอรี 4) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุง วิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำ และ การสนับสนุนเด็ก โดยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เตรียมไว้เป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุด โดยสภาพแวดล้อมมีความสวยงาม การดูแลรักษาอย่างดี มีระเบียบและจัดให้มีสิ่งจูงใจให้ทำกิจกรรม ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของ ตัวบ่งชี้หลักในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมถูกจัดระเบียบตามหลักการของมอนเตสซอรีและเสนอโอกาส ในการเรียนรู้ที่หลากหลายและในร่ม/กลางแจ้ง 2) ครูใช้กระบวนการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่ เข้ากันได้กับหลักการมอนเตสซอรี 3) ครูใช้การสังเกตเป็นเครื่องมือสำคัญในการไตร่ตรองและการวางแผนโปรแกรม และ 4) โรงเรียนสนับสนุนภารกิจมอนเตสซอรีที่กว้าง

ขึ้นและดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของครูคือต้องเป็นผู้ที่มีการสังเกต เพราะการสังเกตเป็นรากฐานที่สำคัญ ของวิธีมอนเตสซอริ ทำให้ครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการฝึกมอนเตสซอริ (กรรณิการ์ บัทท์, 2561)

สรุป

จากการนำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจมอนเตสซอริ 2) นโยบายการบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ 5) การบูรณาการการวัดและประเมินผล และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริในประเทศไทย มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ครอบคลุมสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ ได้เห็นประโยชน์อันทรงคุณค่าของการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอริในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์อย่างมากมาหลายทศวรรษ จนเกิดความหวังว่าปรัชญาแนวคิดมอนเตสซอริจะพัฒนาขยายผลสู่โรงเรียนที่จัดประสบการณ์ให้เด็ก ๆ ระดับปฐมวัยทั่วประเทศ รวมทั้งขยายการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และเป็นที่น่ายินดี ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 ประเทศไทย จะเป็นเจ้าภาพการจัดงานการประชุมวิชาการมอนเตสซอรินานาชาติ ครั้งที่ 29 (The 29th International Montessori Congress 2023) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายมอนเตสซอรินานาชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานประชุม “มอนเตสซอริ” ประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการนี้ การสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สมาคมมอนเตสซอริแห่งประเทศไทย และสมาคมมอนเตสซอริสากล (Association Montessori Internationale : AMI) คือหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม พลังสำคัญในการดูแลเด็กคือความมุ่งมั่นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมทั้งผู้ปกครอง เพราะคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษามากตามแนวคิดมอนเตสซอริให้ประสบความสำเร็จ “การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอริ ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง”

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ บัทท์. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอริในโรงเรียนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1), 61-68.
- ชญานันท์ นภัทร์ธิดาไชย. (2564). องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอริในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พจิชาทิ ทัดชี่อีโระ. (2564). บ้านมอนเตสซอริสำหรับเด็กวัย 3 - 6 ขวบ. กรุงเทพมหานคร: แชนด์ลือคบุ๊กส์.
- สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). คู่มือการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยตามแนวคิดมอนเตสซอริ ในบริบท สพฐ. เล่ม 1 รู้และเข้าใจ มอนเตสซอริ : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Association Montessori Internationale : AMI. (2022). The Montessori Difference. Retrieved September 20 , 2022 , from https://montessori--ami-org.translate.goog/aboutmontessori?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc

- Gwendolyn J Mak. (2014). Characteristics of Modern Montessori. In the degree of. Dissertation Master of Science Educational Psychology at George Mason. University of Virginia: United States.
- Montessori Northwest. (2022). What is Montessori Education? Retrieved September 21 , 2022, from <https://montessori-nw.org/about-montessori-ducation/#whyteachmontessori>
- Starling Denise DaMesia. (2018). Fidelity of Implementation of an Urban Elementary Montessori Kindergarten Program. In Dissertation for the Doctor degree to. Walden University: United States.
- Wikipedia. (2566). สมาคมมอนเตสซอรีสากล. Retrieved กุมภาพันธ์ 15 , 2566, from https://hmong.in.th/wiki/Association_Montessori_Internationale